

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА
И СТРУЧНА СЛУЖБА ЧАЧАК ДОО

Тел. 032/320-710. Факс. 032/320-712. e-mail: ovcar@vu1.net bsscacak@nsss.rs

Број 2

Датум и место издавања: 15.02.2013. Чачак

Тираж: 350

БИЛТЕН

ФЕБРУАР 2013.

САДРЖАЈ:

1. Сирак - Дипл. инг Љиљана Ђурчић
2. Крушкина бува - *Sacopsylla pyri* – Дипл. инг Весна Нишавић Вељковић
3. Прихрана пшенице - Дипл. инг Мирослав Дамљановић
4. Резидба за одржавање круне - Дипл. инг Снежана Драгићевић Филиповић

Сирак

Нашао је примену у сточарској производњи у, мада је код нас још увек недовољно заступљена крмна култура. Даје велике приносе на малим површинама. Највише се користи у исхрани млечних крава, за високу производњу млека уједначеног квалитета, као и добру кондицију грла.

Спада у породицу трава. Младе биљке имају меку и сочну стабљику, коју стока радо једе због слатког сока. То је једногодишња биљка, тропских и суптропских крајева, чија дужина корена достиже до 2 m. Самим тим је отпоран на сушу и високе температуре. Сеје се почетком маја, мада може и касније.

Оптимална температура за раст је 25 С и више, са падом температуре испод 12 С успорава раст, док на -2 С страда. Може да успева и на лошијим земљиштима, од песковитих до тешко огољелих, мада најбоље приносе даје на квалитетним земљиштима.

Најбоље приносе достиже на земљиштима где су претходно гајене, житарице, купусњаче и лептирњаче.

Садржај протеина је од 7-12%. Отпоран је на сушу. Захтева квалитетно ђубрење стајњаком и вештачким ђубривом. Са наводњавањем даје 70 т/ха зелене масе у 2-3 откоса. Количина семена 20-25 kg/ha. Дубина сетве је 3-5 cm. Повољно реагује на стајњак у количини 30-40 т/ha, а прихрањивање обавити после првог откоса. Могуће је гајити сирак са легуминозама (сточни грашак, грахорица). По могућности обезбедити наводњавање.

Напасање се препоручује када достигне висину 60-80 cm, док раније напасање није препоручљиво. Разлог за то је што може доћи до тровања стоке, посебно ако сирак је прихрањиван у превеликим количинама КАН-ом.

Најбоље га је користити када достигне висину 100-120 cm. Следећи откос даје након 30 дана и може дати 3-4 откоса годишње. Уколико се коси при висини од 150 cm даје два откоса, принос се креће око 60-100 т/ha (што наравно зависи и од количине ђубрива).

И као силиран се може користити у исхрани стоке. Он подмирује енергетски део obroка и даје се у количини око 60 kg дневно. Као зелена маса се може користити до почетка метличења.

Дипл. инг Љиљана Ђурчић

Крушкина бува-*Cacopsylla pyri*

Као што је већ познато произвођачима крушке, крушкина бува је најзначајнија штеточина крушке. Највеће штете проузрокују ларве које сишу биљне сокове и обилно луче “медну росу” коју насељавају гљиве чађавице због чега нападнути делови биљке поцрне. Летораста заостају у порасту, плодови остају ситни или су деформисани. У нашим климатским условима крушкина бува презимљава као имаго у пукотинама коре стабла, опалог лишћа или другим погодним скровиштима. У пролеће, активност имага почиње чим температура достигне 8°C.

Са повећањем температуре, могу се на гранама и гранчицама запазити одрасли инсекти, у мањој или већој бројности зависно од интензитета напада штеточине у предходној години и броја презимелих јединки. Чим температура узастопно три дана достигне 10°C или vise, женка се пари и полаже светложута јаја у пукотине летораста или у основе цветних и лисних пупољака.

После 10 до 14 дана из јаја се пиле ларве, увлаче се испод лишћа пупољака и хране, сишући сокове. После пет узастопних пресвлачења, која трају 20-25 дана, ларве се претварају у одраслу штеточину која се ускоро пари и полаже знатно већи број јаја (600-1200) него предходна, зимска генерација. Нова генерација полаже јаја на вршном лишћу, уздужно у близини главног нерва.

Ларве које се ускоро појављују најпре се, лучеци медну росу, задржавају на лишћу, а затим се један део њих сели на леторасте, које такође прекривају слојем медене росе. При крају развоја поново се враћају на лишће и на њему се претварају у одрасле инсекте. У зависности од климатских услова, у току године може да буде 4-5 генерација крушкине буве. У засадима се крушкина бува сваке године појављује у различитом интензитету.

На њену појаву утичу многи фактори, међу којима и претерано ђубрење азотом, осетљивост сорти, уништавање корова, уништавање природних непријатеља и брзо прилагођавање пестицидима.

Са сузбијањем крушкине буве мора се почети на време тј. прво прскање крушака обавити у току зиме, када штеточине почињу да излазе из зимског скровишта и женке почињу да полажу јаја (први топлији дани у фебруару).

За ово третирање користити комбинацију минералног уља и инсектицида из групе пиретроида у концентрацији према упутству произвођача.

Ако се ово прскање није обавило, онда се штеточина може сузбити прскањем у току вегетације (пред цветање или одмах после

цветања) препаратима на бази абамектина у комбинацији са минералним уљем. У каснијој фази (јун-август) природни непријатељи ове штеточине (стенице из породице Антхоцоридае)могу у значајној мери да редукују њену бројност, па у овом периоду избегавати инсектициде који могу штетно деловати на стенице.

Ако је при крају вегетације забележена јача појава крушкине буве, треба применити препарате из групе пиретроида или комбинација пиретроида и органофосфата и др. Тиме се стеточина уништава пре одласка на зимовање.

Дипл. инг Весна Нишавић Вељковић

Прихрана пшенице

Прихрањивање пшенице азотом током вегетације може довести до преобилних или недовољних количина овог елемента у земљишту. Сувишна количина азота делује на изражену бујност, што доводи до издуживања стабла, слабљења ткива и полагања усева.

Уколико су количине недовољне, последица је смањење приноса.

Препоручују се две прихране да би се обезбедио континуитет у исхрани пшенице током вегетације. Прву прихрану требало би обавити крајем фебруара у фази бокорења, а другу крајем марта пред влатање. Прво се прихрањују најбујнији усеви, јер је утрошен азот за њихов развој. Количине ђубрива зависе од густине усева, сорте и предусева.

Пшеница је углавном посејана у оптималним роковима, тако да је у зимски период ушла у добром стању. Када виде пшеницу у пролеће, пољопривредни произвођачи често прво прихрањују усеви који лошије изгледају, а тек касније оне

доброг изгледа. То је једна од грешака, јер су управо усеви у добром стању потрошили више азота из земљишта, тако да је њима потребна и благовременија прихрана. Азот директно утиче на пораст биљака, а посебно на асимилациону површину. Када је реч о укупном стању хранива у земљиштима, требало би да је ове године количина хранива висока, јер су због суше прошле године приноси били лоши. На пример, на кромпириштима (а познато је да се у овом крају пшеница много сеје на кромпириштима) велика количина хранива је остала у земљишту неискоришћена, тако да ове године негде није ни потребна посебна прихрана. На таквим парцелама пшеницу треба прихранити, али врло обазриво, како не би дошло до полагања.

Садржај минерализованог азота одређује се пред само прихрањивање. Анализа земљишта је једини поуздан начин да се сазна стање азота, његова дистрибуција и количина у зони корена пшенице. Код нас се нажалост не ради Н-мин метода, која даје

Код нас се нажалост не ради N-мин метода, која даје могућност одређивања оптималне дозе азота за прихрањивање на свакој парцели. Такозвана N-мин метода у Војводини се редовно примењује, нарочито на већим имањима. Међутим И сами пољопривредници могу простом формулом приближно израчунати колико је азота потребно за њихову парцелу:

Ако знамо да је за солидан принос пшенице потребно око 160 килограма азота у току вегетације, а при основном ђубрењу смо употребили 300 или 400 килограма неког НПК ђубрива, на бази петнаестице или шеснаестице, лако можемо израчунати колико је унето азота. Познато је да се у току зиме у земљишту миниреализује од 40 до 60 килограма азота, што значи да, ако земљиште даје 50 килограма и ако је унето 50 или 60 килограма у основном ђубрењу, недостаје око шездесетак килограма азота по хектару.

Уколико су пољопривредни произвођачи и претрали са количином азота, постоје препарати, такозвани модулатори раста, са којима могу да препрскају пшеницу да не би дошло до полагања усева. Идеалан усев пшенице има око 500 биљака по квадратном метру:

Али, ако је више од 500 биљака, произвођачи треба да буду обазриви и са количином азота, односно треба да је смање. Уколико усев пшенице има око 400-450 биљака, произвођачи могу да повећају количину азота за 10-15 %.

Пошто КАН, који стручњаци искључиво препоручују на нашим земљиштима за прихрану пшенице, садржи 27 одсто азота, требало би га унети минимум 200 до 250 килограма по хектару. Ако су усеви у добром стању може се једнократно применити цела количина. Уколико су усеви у лошијем стању може и двократна

прихрана, прва крајем фебруара, а друга за три до четири недеље или крајем марта.

У сваком случају боља је вишефазна прихрана пшенице, која се обавља из два пута. Међутим, она је и скупља за произвођаче, а може да се деси да због кише у одређеном периоду не може да се уђе у парцеле. Сигурно је да је крај фебруара идеално време за прихрану и да је вишефазна прихрана боља него једнофазна.

У оквиру Програма системска контрола плодности, Служба ће ускоро почети да ради бесплатне анализе земљишта за регистрована пољопривредна газдинства:

Највероватније ћемо за петнаестак дана почети да примамо узорке, што значи да ће резултати анализе стићи касно и да на основу ње неће моћи да се примењује садашња прихрана. Али, у сваком случају је добро да пољопривредни произвођачи ураде анализу земљишта, јер она омогућава да се следећих четири до пет година много прецизније дају савети за прихрану.

На нашем тржишту има много и страних ђубрива, на бази КАН-а, УРЕ-е, АН-а, напомињући да су све то сличне формализује, али да се на киселим земљиштима којих је у нашем крају преко 70 %, физиолошки кисела дјубрива као што је АН а нарочито УРЕА нипошто не користе . Веома су квалитетна и Ј арина ђубрива која поред азота имају и сумпор И микроелементе, тако да су и те комбинације врло погодне за прихрану.

Такође треба знати да уколико се стрна жита правилно не пођубре предсетвено и на време не прихране у пролеће, никакво фолијарно прихрањивање у каснијем периоду не може донети добар принос јер та мера је сврсисходна само код усева код којих је употребљена пуна агротехника.

За правилну прихрану је битна и количина падавина. У јануару је пао 51 литар кише и снега, а у фебруару је до сада пало 17-18 литара. То нису велике количине падавина, на основу чега се може закључити да азот из земљишта, који је примењен у основном дјубрењу, и није много испран.

Са друге стране, веома је важан распоред влаге по хоризонтима, тако да није битно само колико је испрано азота, него и какав је распоред влаге по профилима. Најбоље је да се произвођачи придржавају устаљених

агрономских мера, јер су оне најекономичније и најсигурније. Такође, саветујем произвођачима да обрате пажњу на гљивична обољења у периоду цветања пшенице, у фази почетка класања.

Нажалост, у нашем крају све више има гљивичних обољења пшенице, која су прошле године јако смањила принос. Наши пољопривредни произвођачи немају навику да прскају пшеницу. Заштита пшенице од гљивичних обољења није скупа мера, а може да повећа принос и до 30 одсто.

Дип.инг Мирослав Дамљановић

Резидба за одржавање круне

Облик, величина и конструкција круне мора се одржавати током целог експлоатационог периода воћњака, то се решава правовременом резидбом. Од велике важности је одржавање вршног дела пирамидалне круне одређене висине и вегетативног прираста. Веома је важно да вршни део круне буде активан јер се на тај начин стимулише доток воде и сам врх круне и у ниже обрастајуће гране.

Истовремено не сме се дозволити да се бујни младари и водопије остављају на вршном делу круне већ треба остављати умерено бујне младаре који ће постати родне гране. Вршни део круне увек мора да се заврши са леторастом умерене бујности. Ако вршни прираст опада или заостаје у порасту, може се појачати зимском резидбом и повратним резом тако што се на тај начин поспешује активност нижих потенцијалних вегетативних тачки раста.

Мора се настојати да се сваке године формира младо родно дрво јер се на тај начин обезбеђује добар род и висок

квалитет плодова. Врхови бочних грана као и врх круне треба да се завршавају умерено бујним леторастом из предходне вегетације. Бујност и родност воћака Проблем велике бујности воћака мора се решавати искључиво вегетативним подлогама које имају мање бујан коренов систем. Сејанци или воћке које су калемљене на подлози сејанац су увек по правилу знатно бујнији и мање рађају а плодови су често ситнији. Коренов систем дубље продире у земљу.

Дужина најнижих полускелетних грана мора да буде нешто мања од половине растојања у реду воћака. Гране које су ближе врху морају се постепено смањивати да би се задржао конусни облик круне.

Проблем односа бујности и родности може бити решен одговарајућом резидбом. Пре свега бујне воћке треба резивати пред сам почетак вегетације. Тиме се обуздава бујан раст нових младара и чини да раније заврше интезивни раст. Резидба не сме бити сувише оштра, мора са углавном свести на проређивање уклањање до основе свих оних

делова круне који погоршавају њено осветљење. Јачом летњом резидбом уклонити све бујне младаре и изоловати врх круне. Боље осветљење круне ће спречити накнадни раст умерено бујних младара а смањање лисне масе ће регулисати транспирацију и дисање. Уколико се остави већи број умерено бујних младара у наредној години формираће се квалитетно родно дрво неопходно за појачано оптерећење родом. Посебну пажњу треба

обратити на оптерећење вршног дела круне где је прилив воде највећи.

Појачана бујност је последица неприлагођене технологије а најчешће резидбе.

Увек је лакше (ако се познају физиолошки системи резидбе) воћку која је бујна натерати на род правилном резидбом, него воћку која је закржљала вратити у нормалне производне капацитете

Дипл. инг Снежана Драгићевић-Филиповић